OBVIŇOVANIE A ZRUŠENIE GYMNÁZIA

V druhom polroku školského roka 1873/1874 sa začali čoraz intenzívnejšie zaťahovať mračná nad revúckym gymnáziom a učiteľským semeniskom. Vo februári zaslal mešťanosta O. Bartóffy stoličnému výboru „Memorandum", v ktorom obviňuje gymnázium a pripisuje mu protivlastenecké zmýšľanie. Dňa 15. apríla 1874 sa uskutočnilo mimoriadne zasadnutie stoličného výboru Zvolenskej župy v Banskej Bystrici. Jeho účastníci poukázali na Slovákov, že sú veľkým nebezpečenstvom pre Uhorsko. Vláde zaslali memorandum, v ktorom ju upozorňujú na národné hnutie Slovákov a považujú ho za panslavistické.

Na základe týchto obvinení vyzval minister školstva Augustín Tréfort superintendenta Štefana Czékusa, aby vyšetril vnútorný život, pôsobenie a ducha revúckeho gymnázia. Zároveň žiadal podrobnú správu o každom učbárovi gymnázia, chcel vedieť ich prepojenie na študentov, poznať používané učebnice, rukopisy a s kým učbári udržujú spojenie. To bol dôvod, aby sa na gymnáziu urobilo dôkladné vyšetrovanie, ktoré Czékus stanovil na 18. mája 1874. Medzitým už mnohé noviny začali písať články na obranu revúckeho gymnázia. *Národnie noviny* začali od 14. apríla uverejňovať na pokračovanie rozsiahly článok pod názvom *Slovenské evanjelické a. v. veľgymnázium vo Veľkej Revúci.* Tie isté noviny v snahe pomôcť revúckemu gymnáziu priniesli 19. mája *Prípis Veľko-Revúckeho gymnasiuma na Svobodného p. Gabriela Prónayho z Blatnice a zo Slovenského Právna, generálneho inšpektora evanj. a. v. v Uhrách,* ktorým ho ubezpečujú, že revúcke gymnázium nevyvíja protiuhorskú činnosť, ako a za čo ho zo všetkých strán obviňujú. Prípis napísaný 9. mája podpísali Š. M. Daxner, hlavný dozorca, M. Nandrássy, miestny dozorca, A. H. Škultéty, správca gymnázia, a Ľudovít Čulík, zapisovateľ gymnaziálneho výboru.

Najdokonalejším svedkom udalostí, nadobúdajúcich rýchly spád, sú novinové články, o ktoré sa zaujímala široká verejnosť. 75. číslo *Národných novín* uverejňuje *Zápisnicu porady dištriktuálneho povereníctva v záležitostiach Veľko-Revúckeho gymnasia dňa 18., 19. a 20. mája 1874 vo V. Revúci, 29. mája v Šajó-Gemeri držanej.*

„Dištriktuálne povereníctvo, zhromaždiac sa dňa 18. mája o ôsmej hodine ráno vo veľkej dvorane Veľko-Revúckeho veľgymnasiuma, a tam utvoriac sa pod spolu predsedníctvom pp. Štefana Czékus, superintendenta, a Szentiványi Miklúša, pri spoluúčinkovaní pp. Rudolfa Latinák, Gemerského sen. dozorcu, Pavla Szontágh, bývalého sen. dozorcu, Nathanaela Hozneka, Gemerského seniora, Ladislava Bartholomeidesa, konseniora, Karola Kramarčík, učbára a dištriktuálneho hlavnieho zapisovateľa, apo vymenovaní p. Mikuláša Janko, dištrikt, zapisovateľa za zapisovateľa povereníctva, ku ktorým v Šajó-Gemeri ešte Eduard Sziklay, sprisahaný pravotár a zemský majiteľ, Ján Gal, Rožňavský dozorca, a Ďuro Mikola, konsenior, privolaní boli, nasledujúcim spôsobom pokračovalo vo svojom účinkovaní:

1. Predovšetkým v prítomnosti početných členov Veľko-Revúckeho veľgymnasialného patronátu ako aj celého učbárskeho sboru, prečítaný bol rozkaz p. Ágošta Tréfort, ministra kultu a výučby, dňa 24. apríla t. r. pod č. 547 vydaný v ktorom superintendenta vyzýva: aby z panslavizmu a protivlasteneckého ducha a účinkovania obvinenej Veľko-Revúckej hlavnej školy veškerý vnútorný život, účinkovanie, smer a ducha bez všeho odkladu osobne pod najprenikavejšie zkúmal ... Ďalej prečítaný bol p. baróna Gabriela Prónay, generálneho dozorcu, od 7. mája b. r. č. 87 úradní list, v ktorom p. superintendenta k prísnemu prevedeniu v ministerskom rozkaze žiadaného vyšetrovania úradne prosí. Konečne po oznámení toho, že p. Eduard Žedéni, dištrikt, dozorca, p. superintendenta k osobnému vedeniu vyšetrovania dňa 24. apríla vyzval, a privolil k tomu, aby vyšetrovanie skrze povereníctvo vedené bolo, vyhlásilo povereníctvo, že vyšetrovanie v zatvorenom kruhu konať bude, a výsledky jeho veľgymnasialnému patronátu a učbárskemu sboru na známosť dá."

Vyšetrovacia komisia si počas vyšetrovania dala priniesť všetky zápisnice z patronátnych konventov a učbárskych porád, výkazy základín a všetkých príjmov, ako i výdavkov gymnázia. Zaujímali ich príjmy a výdavky na výstavbu novej budovy školy, činnosť gymnaziálnych študentov v ich spolkoch. Niektorým študentom zhabali knihy, zošity a písomné práce. Vyšetrovali študentov jednotlivých tried. Rozdelili ich podlá zmýšľania, a to slovenského a maďarského. Robili výsluchy, konfrontácie. Všetci členovia vyšetrovacej komisie si svoju vyšetrovateľskú povinnosť plnili veľmi dôkladne, hoci **jeden z nich ešte pred začatím vyšetrovania povedal, že akokoľvek vyšetrovanie dopadne, gymnázium bude aj tak zatvorené!**

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva